

Handläggare
Anna Tammelin
Telefon: 08-508 33 763

Till
Utbildningsnämnden
2021-06-17

Nationell plan för trygghet och studiero

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2021/690

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Joachim Håkansson
Gymnasiedirektör

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat departementspromemorian ”Nationell plan för trygghet och studiero” (Ds 2021:13) till utbildningsnämnden för yttrande. Den nationella planen innehåller förslag som syftar till att arbetet med trygghet och studiero i skolan ska förbättras genom en tydligare styrning och en ökad systematik, en förstärkning av det förebyggande arbetet samt en ökad beredskap att agera i svåra situationer. I den nationella planen föreslås både förändringar i skollagen och ett utvecklingsarbete på skol- och huvudmannanivå. Syftet med förslagen är att ange riktningen för ett långsiktigt och systematiskt arbete för ökad trygghet i utbildningen och studiero i undervisningen. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Förvaltningen anser att förslagen i departementspromemorian i huvudsak är bra och ställer sig bakom dem. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat departementspromemorian ”Nationell plan för trygghet och studiero” (Ds 2021:13) till utbildningsnämnden för yttrande.

Ärendet

En utredare har biträtt Utbildningsdepartementet med att ta fram ett förslag till en nationell plan för skolans arbete med trygghet och studiero. Förslagen har beretts vidare inom Regeringskansliet och med Centerpartiet och Liberalerna. Utbildningsdepartementet skickar nu departementspromemorian, den nationella planen för trygghet och studiero, på remiss. Förslaget bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna.

Utgångspunkten var att om fler elever ska lära sig mer krävs fokus på kunskap och bildning i alla skolor samt att alla elever ges studiero och kan vara trygga i skolan. Många elever uppger brister i såväl studieron som tryggheten och skolpersonalen upplever inte alltid att de har ett tillräckligt tydligt mandat att säkerställa ordning.

Förslag för att skapa en tydligare styrning och en ökad systematik:

- Ansvaret för det förebyggande arbetet inom trygghet och studiero och terminologin förtydligas.
- Regleringen av det systematiska kvalitetsarbetet förtydligas.
- För att säkerställa en effektiv tillsyn ska ett föreläggande ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta och Skolinspektionen ska alltid vara motpart när myndighetens beslut överklagas.
- Huvudmannen ska ha ett tydligare ansvar för klagomålshantering.
- Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram stöd för skolors kommunikation och samarbete med vårdnadshavare.

Förslag för att ytterligare förstärka det förebyggande arbetet:

- Lärare och rektorer ska få bättre tillgång till befintligt stödmaterial när det gäller trygghet och studiero.
- Det ska tillhandahållas kompetensutveckling för elevassistenter och resurspersonal.
- Elevernas delaktighet i arbetet med ordningsreglerna ska säkerställas och hur ordningsreglerna följs ska följas upp.
- Vårdnadshavarna ska få information om skolans ordningsregler.

- Mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska endast användas efter lärarens instruktion när undervisning pågår.
- Möjligheterna att omhänderta mobiltelefoner ska öka och i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet ska rektorn kunna besluta att mobiltelefoner ska omhändertas under hela skoldagen.

Förslag för att öka beredskapen att agera i svåra situationer:

- All skolpersonal ska ha allmänna befogenheter för att säkerställa trygghet och studiero.
- Det ska tas fram stöd för skolans personal att agera i svåra situationer.
- Tillfälliga placeringar av elever ska vara enklare att genomföra.
- Beslut om avstängning av en elev ska underlättas och förutsättningarna förtydligas.
- Det ska vara tydligt att en elev kan stängas av omedelbart när säkerheten för andra elever eller skolpersonalen bedöms hotad.
- Det ska bli enklare att besluta om avstängning av en elev i upp till två veckor i de frivilliga skolformerna.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av gymnasieavdelningen i samverkan med grundskoleavdelningen.

Ärendet kommer att behandlas av den fackliga samverkansgruppen den 8 juni 2021. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 9 juni 2021.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig bakom de flesta förslagen i departementspromemorian, dessa kommenteras inte närmare. Förvaltningen välkomnar flera av förslagen, ställer sig frågande till några delar av förslagen och vill lyfta de förslag som ses som särskilt positiva.

De förslag som förvaltningen kommenterar redovisas nedan i den ordning som de beskrivs i respektive kapitel och avsnitt i departementspromemorian.

1. Författningsförslag

Det föreslås förtydliganden i 4 kap. 3 § om kvalitetsarbetet och 8 § om klagomålshantering. Dock föreslås inte någon ändring av 7 § om åtgärder efter klagomål. Förvaltningen föreslår att det även tydliggörs att de klagomål som inkommit till huvudmannen ska ingå som en del i kvalitetsarbetet. Arbetet med klagomålshantering och åtgärder bör knytas ihop och vara en del i kvalitetsarbetet.

Den föreslagna lydelsen av 5 kap. 12 § är något oklar. Det är inte tydligt om en elev i gymnasieskolan kan ges enskild undervisning eller undervisning i en särskild undervisningsgrupp, eftersom 3 kap. 11 § som det hänvisas till, inte gäller elever i gymnasieskolan.

Vidare bör det övervägas om rektorns beslut enligt denna paragraf *inte* ska kunna delegeras då beslutet i föreslagen lydelse blir mer ingripande än innan.

5.2 Ansvar för det förebyggande arbetet inom trygghet och studiero och terminologin föreslås förtydligas. Förvaltningen välkomnar förslagen och att studiero definieras. Det är särskilt välkommet att utredningen beskriver och särskiljer begreppen trygghet och studiero.

6. Förvaltningen ställer sig bakom förslagen i kapitel 6.

7.2 Huvudmannen ska ha ett tydligare ansvar för klagomålshantering. Förvaltningen ställer sig bakom förslagen. Redan i dag arbetar Skolinspektionen på beskrivet sätt och lämnar över klagomål till huvudmannen om anmälaren vänt sig direkt till Skolinspektionen. Förvaltningen frågar sig dock om det behövs en sådan detaljerad reglering som i föreliggande förslag om ärendehantering då förvaltningslagens regler borde gälla dessa ärenden.

7.3. Utredningen föreslår att Skolverket ska ta fram stöd för skolors kommunikation och samarbete med vårdnadshavare. Förvaltningen ställer sig bakom förslaget, men anser att även Skolinspektionen bör vara med i detta arbete.

8.2 och 3 innehåller förslag om att lärare och rektorer ska få bättre tillgång till stöd och att det ska finnas kompetensutveckling för elevassistenter och resurspersonal. Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen.

9.2 och 3. Utredningen föreslår att skolans arbete med ordningsregler förtydligas på olika sätt. Man föreslår bland annat ändringar i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna men inte för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Förvaltningen ställer sig bakom förslagen men ställer sig frågande till varför man inte föreslår motsvarande tillägg avseende för gymnasieskolan.

10 kap. behandlar olika ökade möjligheter för skolan att omhänderta och hantera mobiltelefoners användning i skolan. Förvaltningen ställer sig bakom förslagen att mobiltelefoner i huvudsak endast ska användas efter lärarens instruktion när undervisning pågår och att beslut om reglerat mobilanvändande i undervisningen som huvudregel inte behöva dokumenteras eller kunna överklagas. Förvaltningen anser att det är bra att utredningen har tydliggjort att även datorer omfattas av begreppet ”annan elektronisk kommunikationsutrustning”.

Vidare anser förvaltningen att förslagen om ökade möjligheter att omhänderta mobiltelefoner i förebyggande syfte, i olika situationer, är mycket positiva och kommer att underlätta för personalen i skolan och öka möjligheterna att få studiero i undervisningen.

11 kap. behandlar resonemang och förslag om skolpersonalens befogenheter för att säkerställa trygghet och studiero. Förvaltningen ställer sig bakom förslagen om att all skolpersonal ska få vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. Det är förvaltningens bedömning att detta kommer att förtydliga vad som gäller och därför underlätta arbetet med både trygghet och studiero.

12.4 Förvaltningen ställer sig bakom förslagen om förenklade och utökade möjligheter att använda den disciplinära åtgärden tillfällig omplacering. Det är ett mycket bra förslag som också kommer att underlätta för huvudmannen att i stället för stänga av en elev kunna erbjuda undervisning. Se dock kommentaren ovan till författningsförslaget.

12.5 Utredningen föreslår förenklade och förtydligade förutsättningar för avstängning av en elev. Det ska vara tydligt att en elev kan stängas av omedelbart när säkerheten bedöms hotad. Dessa förslag är särskilt angelägna. De föreslagna regeländringarna har anpassats till dagens verklighet där alla ungdomar går i gymnasieskolan, t.ex. även kriminellt belastade. Förvaltningen har

erfarenheter av att inte kunna stänga av elever vid allvarliga hot på grund av att andra åtgärder först ska prövas och andra formella krav, varvid andra elever och personal har varit i fara. Förslagen bedöms också minska både utbildningsnämndens, förvaltningens och rektorens administrativa börda.

Både lagändringarna och ändringarna i läroplanerna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022, vilket förvaltningen ställer sig bakom.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är ett svar på en remiss och då utredningen genomfört konsekvensanalyser ur barnrätts-, jämställdhets- och funktionshinderperspektiv gör förvaltningen inga egna analyser.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen och att ärendet justeras omedelbart med anledning av remisstiden.

Bilaga

Nationell plan för trygghet och studiero Ds 2021:13